covy „Jugoslavie", klidněji stylisované, vetkává do svých řádků méně podrobných konkrétních dat, a to nejvíce diplomatických, ježto chce jen povšechněji orientovati rodáky *francouzské* a vábiti je pouze tím, co právě *jejich* zájem vzbuditi jest schopno. Naproti tomu auktorovi „Jugoslavie" tanula na mysli orientace *Čechoslováků*, jejichžto zájem o věc příbuzných s nimi Srbů již sám sebou vymáhá, aby byl úplněji ukojen četnějšími detaily. V obou publikacích namanuje se arci mnoho myšlenek shodných, a rovněž blahovolnost obou auktorů k věci jihoslovanské čtenář snadno z jejich knih vyciťuje. *Jar. Božek.*

Hejnic Otokar, Archiv kutnohorský. Díl prvý: Historický vývoj. V Praze, nákladem české akademie 1918. Stran 124.

Kutná Hora má po Praze jeden z nejvýznačnějších a nejbohatších archivů městských, třebas byl tento svého času za války třicetileté silně poškozen a o své staré součástky ochuzen. Archiv ten spojuje v sobě dnes několik různých celků, které teprve osudem svým pozdějším mechanicky v něm splynuly. Uspořádání jeho ujala se svého času již řada pracovníků, zdá se však, že k úplnému jeho uspořádání vlastně dosud nedošlo nikdy. Nynější jeho pořadatel professor Hejnic uveřejňuje v první části svých studií historický vývoj archivu jmenovaného, z něhož vidíme nejprve, kdo se větší nebo menší měrou na uspořádání jeho zúčastnil a že nedálo se to vždy způsobem nejvhodnějším, jakož i z kterých částí archiv povstal. Hlavní jeho dvě oddělení tvoří archiv městský a horní. K prvnímu patří archiv magistrátní, královského rychtáře, panský archiv lošanský a červenojanovický, jakož i archiv hospodářské správy městské. Horní oddělení pak povstalo sloučením horního a mincovního archivu a archivu pořádku havířského. V přílohách ukázkami objasněn jest způsob starého upravování archivních seznamů a třídění látky.
Kapras.

Říha B., Příspěvek k jazykové otázce u soudů. V Praze, 1918. — Nákladem spolku českých advokátů v král. českém. Stran 20.

Jazyková otázka u státních úřadů vůbec a soudů zvláště byla před zřízením českého státu ve všech našich zemích stále se vracející spornou otázkou. Spornou proto, že v ní vlivem vídeňských vlád a německé byrokracie nevládlo právo, nýbrž naprostá libovůle, jako tomu v starém Rakousku bylo i ve věcech jiných. Říhův příspěvek je poslední příspěvek k rozsáhlé literatuře, která o věci té vznikla, kde jsme se snažili ukázati, že zákon a právo je na naší straně, že nám patří rovnoprávnost v celém českém státě, byť tvořil tento tehdy součástku staré monarchie habsburské. Jde tu o vysvětlení, že Obnovené zřízení nepřestalo platiti ani v XIX. století, že jeho rozvedením jsou kabinetní listy z roku 1848, že tyto řádně byly jako zákon publikovány i praktikovány, že tedy rovnoprávnost ani vlastně nikdy nepřestala, a že nařízení později na její úkor vydaná jsou neplatná, poněvadž ruší zákon. To je v podstatě také obsah rozpravy Říhovy, která původně jsouc sepsána před převratem říjnovým

měla sloužiti za základ úsilovného se domáhání práv češtiny i v tak zv. zněmčeném území, kde soudcové napořád je porušovali.

Zatím přišel převrat říjnový a český národ stal se zase svým pánem ve svém domově, tak že není zapotřebí, aby se v něm teprve rovného práva dovolával. Naopak jazyk jeho stává se zase jazykem státním, jakým byl tu po staletí dle starých českých zákonů, dříve, než-li mu absolutistickou rukou bělohorského vítěze toto právo na prospěch němčiny bylo vzato, a bude nutno teprve uvažovati, do jaké míry jazyk německé menšiny bude lze připustiti. Příspěvek Říhův není tedy bez významu ani dnes. Připomíná nám vhodně, jak nám měřili Němci, a bylo by zcela zbytečným a naprosto nevhodným, abychom zapomínali v přehnaném útlocitu na tato bezpráví nám Němci našimi svévolně způsobovaná.

Kapras.

Merhout Cyril, O dětech českých králů. Umělecké snahy sv. 110. V Praze 1918. Stran 254.

Nemáme již českých králů, vzdor tomu bude se i dále hojně čísti Merhoutova kniha o dětech českých králů, jako pěkné obrázky z české minulosti. Autor sebral v ní veliké množství zpráv nejrozmanitějšího původu a zpracoval je velmi přehledným a přístupným způsobem. Není to vždy obraz největšího štěstí, které podává vylíčení života českých dětí královských, naopak často bylo i mnoho trpkého v něm. Autor popisuje nejprve očekávání a narození královského dítěte, potom jejich život, zábavy, šaty, zdraví a nemoci, a jich výchovu a vyučování. Sňatky jejich nejsou sňatky lásky, nýbrž napořád věcí politiky. Znalost českého jazyka nebyla u nich vždy největší, třebas dlouho alespoň zdání znalosti jazyka se udržovalo. Teprve za Habsburků mladí členové rodu uměli česky čím dále tím méně, zvláště když začali sídliti pravidelně ve Vídni. Aby zabezpečena byla vláda synu ihned po smrti otcově, bývali synové korunováni ještě za života otcova, třeba v dětském věku. Neboť teprve korunovací v českém státě král stával se skutečným vládcem a mohl vykonávati státní moc. Zajímavá knížka Merhoutova končí statí o královských dětech v bělohorské tragedii. *Kapras.*

V. V. Tomek, (1818—1918). Na památku jeho stých narozenin vydal historický spolek. V Praze 1918. Stran 71.

Na poctu stých narozenin Tomkových hodlal historický spolek vydati drobné jeho spisy, články po různých časopisech roztroušené, které jako články vůbec zapadají, ač jsou u Tomka velmi cenné. Poměry tiskové nedovolily uskutečniti tento podnik, náhradou za to vydal spolek proto jen zamýšlený úvod, obsahující vedle zprávy o slavnostní přednášce na počest Tomkovu konané, otisk této přednášky Novotného, k tomu stať Vojtíškovu o hlavním díle Tomkově a Novotného velmi podrobnou bibliografii prací Tomkových. Tomkovi dostalo se tu velmi spravedlivého ocenění, objasněny jeho přednosti i vady, zvláště jeho kritičnost a úžasná píle. Ale i tam, kde jako v politice, jeví se nám Tomek v méně příznivém